באפשר לפתיחת הקבר בלא דם קמיפלגי. להך לישנא תימה דג׳ מקומות דקאמר ר׳ יוחנן לעיל (דף יח.) דהלכו חכמים אחר הרוב למעוטי מאי[ט]: **בתוכה מאדים.** ואע״ג דלא אתדיס מבחוץ ודלמא אתא אתדיס מבחוץ עדיף טפי אפילו לא אתדיס מבפנים כמו דס א[אגור דבפנים אינו מועיל אלא לסומכום ומבחוץ אפילו לרבנן: **זווא.** פירש בערוך שם חכם: **אם** יש בה עצם טמאה לידה. והא דתנן הך קונס הא דדס אגור דמיירי נמי בנדה ולא בלידה משום דתני כל דבריית בריש[ב]: **והאמר** רבי שמעון בן יוחי. וא״ת וליקשיה ממתני׳ דבעי עמה דס וי״ל היינו משום דקסבר דאינו דס נדות: **הא** דם נדה טמאה **אפילו בשפופרת.** וא״ת מנליה הא דאינו הא דדס נדה טמאה משום דפלי פלויי וקרינן ביה בשבשה כדמשני אביי לפירש״י וי״ל דנראה לו דמקשה דרבנן פליגי אמתי דקאמר ר׳ אליעזר בהדיא בשבשה ולא בשפיר ולא בחתיכה ואתו רבנן למימר דלא מטעם בשבשה טהור אלא משום דאינו דס נדות הא אם היה דס נדות טמאה אפילו בשפופרת אם כן לא הוו פליגי רבנן אמתי דקאמר רבי אליעזר בהדיא:

כי

הרי זו ספק לידה וספק זיבה. ספק אם זיבה היא וחייבת בקרבן זיבה ספק אם לידה היא וחייבת בקרבן לידה ספק אינה לא לידה ולא זיבה ואין עליה קרבן כילד אם ילדה בשלישי ולד גמור הרי כאן לידה ולא זיבה ואפי׳ ראתה דם עם לידתה להשלים ג׳ ראיות דקושי סמוך ללידה רחמנא טהרה לקמן בפ׳ בנות כותים (דף לו.): כי יזוב זוב דמהי[יא] דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד ואם לא היה ולד וראתה דם עם לידתה הרי כאן זיבה גמורה דהשתא לאו קושי סמוך ללידה הוא דאין כאן לידה ואם לא היה ולד ולא ראתה דם אין כאן לא לידה ולא זיבה דשני ימים הוא דחזאי הלכך מביאה קרבן אחד לאכול בקדשים דשמא יולדת או זבה היא ואינו נאכל מטעת הטוף שלה דשמא אינה לא יולדת ולא זבה דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם ובשלישי לא חזאי וולד נמי לא הואי והאי קרבן מליקת חולין היא ובגלה: **שאי אפשר.** הלכך מה נפשך אם ולד הוא הרי כאן לידה ואם אינו ולד הרי זיבה דבשלישי חזאי: **ועדיפא.** תמיהא: **אם פוחה מאדים.** הבשר מאדים ואפי׳ אין שם דם ממש: **לסומכום.** דאמר תוחה כעמה ועדיפא מדסומכום דאינהו בעי דם ממש: **טמאה לידה.** ויש לה ימי טוהר ותשב לזכר ולנקבה ימי טומאה דנקבה וימי טוהר לזכר: **לנגה.** דהוא מין בשר: **זוגא דמן חדייב.** שני תלמידי חכמים מאותו מקום: **אגור.** דם הרבה: **לסומכום.** דאמר דם שבתוכו מטמא אותה משום נדה: **וקילא מבולהון.** מדסומכום דלא בעי אגור ומדר׳ אחא דאמר אפילו אין תוכה אלא מאדים: **בשפופרת.** הכמיה קנה חלול באותו מקום ומגלא בתוכו דם: **בבשרה.** דם יהיה זובה בבשרה שיצא דרך כותלי בית הרחם ואין מפסיק והאי קרא בנדה כתיב ופרשה שניה נאמרה בזבה (ויקרא טו) ואמר כי יזוב זוב דמה וגו׳: **שמטמאה בפנים בכחוץ.** מאחר שיצא מן המקור לפרוזדור והעמידו כותליה מיד היא מטמאה משא״כ בזב ובעל קרי דאין מטמאין עד שתצא טומאתן לחוץ: **אם יש בה דם אגור בו.** ומאי שנא משפופרת: **דרכה של אשה לראות דם בחתיכה.** הלכך בבשרה קריגא ביה דמין במינו לא חיין: **שפיר.** עור הולד קודם שנברא בתוכו גידים ועצמות וכשר: **דפלי פלויי.** שיש בה שורות שורות ביקועים מבחוץ והדם שם[ג]: **דא״ק.** לא מטהר לה אלא מגזרת הכתוב סבר אמי דם טהור[יב] הוא ומשום תגילה היא טהורה ומשום גזרת הכתוב וה״ה לשפופרת כיון דטעמא משום תגילה הוא: **וה״מ דשיעא.** תמיהה והדם בתוכה לא נגע: **אבל היכא דפלי פלויי.** והדם שם ונוגע ברחם: **טמאה.** דקרינן בבשרה והיינו דקאמרי אם יש עמה דם דפלי פלויי טמאה ואם לאו טהורה. ורבנן בתרתי לא דייקי לישנא דקרא והאי דמטהרי משום דלאו דם נדה הוא הלכך לא שנא בתוכה כי שיעא ולא שנא פלי פלויי דנגע ברחם טהורה אבל שפופרת דם[יג] נדה היא טמאה אלא לטמאה בפנים כבחוץ דקרא דרשינן בבשרה אלא **דולי עלמא לא פליגי (דטהורה.** דאין דרך הרואה בכך)[ד]:

כי

מסורת הש״ס

ו א טוש״ע י״ד סי׳ קפח סעיף ג ועי׳ בהגהות בפ״ה מהל׳ איסורי ביאה הל׳ יג ובהגהות מיי׳ רים פ״י: ז ב מיי׳ פ״ה מהלכות איסורי ביאה הל׳ יג: ח א מיי׳ שם פ״א הל׳ ד סמג לאוין קיז טוש״ע י״ד סי׳ קצד סעיף ג: ט ד מיי׳ שם פ״ה הל׳ יד סמג שם טור ש״ע י״ד סי׳ קפח סעיף ה: י ה ו מיי׳ שם הל׳ טז ועי׳ בהגהות ובמ״מ ובכ״מ סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ קפח סעיף ג:

תוס׳ הרא״ש

המפלת חתיכה. הרי זו **ספק לידה ספק זיבה** אי סבירא ליה יש קושי לנפלים ניחא דאינה מביאה אלא קרבן אחד אבל אי סבר דאין קושי לנפלים צריכה להביא שני קרבנות דדילמא הויא זבה ויולדת וקרבן לידה וקרבן זיבה לא שייכי אהדדי ליפטר בקרבן אחד כדאיתא בפ״ב דכריתות ולקמן ביוצא דופן מידי דהוה אאכל חלב דדם ואיכא לפרש הא דקאמר מביאה קרבן ואינו נאכל מביאה על כל ספק שלה קרבן ואין אחד מהן נאכל. ור׳ יהושע סבר דאחד מן הקרבנות נאכל דודאי זבה היא אבל ספק לידה היא לפיקך אינו נאכל: **מאי בבשרה ש״מ תרתי.** ולקמן בריש הרואה כתם פריך דמיבעי ליה בבשר עד שתרגיש בבשרה ומשני תרתי ש״מ וצ״ל דכולה שמעינן מינה ממיעוט דה״א שמעינן למעוטי שפופרת ומבי״ת שמעינן שמטמא בפנים כבחוץ דמשמע בעודו בבשר טמאה ומשמעות דבשר שמעינן שתרגיש בבשרה: **הא דם נדה ודאי טמא אפילו בשפופרת** דס״ד השתא דאין חילוק בין חתיכה לשפופרת כמו דאמרינן בחתיכה אי הוי דם [ט] נדה טמא משום דפלא אפלויי ובבשרה קרינא ביה ו״ל דתלמודא דייק מתוך דבריהם דהכי סבירא להו משום דפליגי מאיזה טעם נטהר היכא דשיע דר׳ אליעזר מטהר מדרשא דקרא ומשמע ליה דאתו רבנן למימר דלאו מן השם הוא זה אלא משמע דאין זה דם נדה אלא דם חתיכה. דהילכך לר׳ אליעזר דמטהר מדרשא דקרא משום חציצה היכא דפלא אפלויי קרינא ביה בבשרה וטמאה ולרבנן דלא דרשי למעט היכא דלא נגע בבשרה ומטהרי משום דאין זה דם נדה ושפופרת טמאה דלא בעי שיגע בבשרה ובבשרה דרשי ליה לטמאות בפנים כבחוץ ולא מפליג השתא בין חתיכה לשפופרת: [כ] **אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה.** ואפילו דפלא אפלויי משום דאין זה דם נדה אלא דם חתיכה וקשה דהשתא לא הוי הך דאין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה כמו אין דרכה של אשה לראות דם בשפופרת דההוא הוי מטעם הפסקה והכא משום דאין זה דם נדה. וע״ק דא״כ הו״ל למימר לרבנן דאין זה דם נדה כדקאמרינן מעיקרא. וע״ק כיון דאביי לא בא לחדש בדבריו אלא לחלק

עין משפט נר מצוה

תורה אור השלם

1. וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ בְּבְשָׂרָהּ שְׁבַעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ וְכָל הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא עַד הָעָרֶב: ויקרא טו יט

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ למאן קתני לה: (ב) רש״י ד״ה דפלי וד״ה דמ״ק וכו׳ סבר אמי דם טמא הוא כל״ל והד״ח:

גליון הש״ס

גמ׳ סומכום אומר משום ר״ש. לקמן כה ע״א:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א) תוס׳ ד״ה בתוכה מאדים וכו׳ לא אתדיס מבפנים כמו דס אגור מגא אגור ממתן:

תוס׳ הרא״ש (המשך)

בין שפופרת לחתיכה ופליגי בחתיכה כדפליגי מעיקרא א״כ לא הו״ל למימר אלא בשפופרת כ״ע לא פליגי כו׳ כי פליגי בחתיכה. ופי׳ השר מקוצי דבהא פליגי ר׳ אליעזר ורבנן דר׳ אליעזר סבר דרכה של אשה לראות כו׳ וכיון שרואה כדרך שהנשים דרכן לראות שהורה אע״ג דהוי דם נדה וגם נוגע בבשרה ופליגי ר׳ אליעזר ורבנן בקרא דדרשינן בבשרה ולא בשפופרת דר׳ אליעזר סבר דממעטינן שפופרת משום הפסקה וכן חתיכה היכא שאין הדם נוגע בבשר אבל אי פלי איפלויי קרינא שפיר בבשרה ורבנן סברי דטעמא דשפופרת משום שאין דרכה של אשה לראות כך וכן בחתיכה נמי אפילו אי אפלאי אפלויי ולפי שאין דרך הנשים לראות כך והאי דקאמרי אין זה דם נדה הכי קאמרי אין דם נדה רגיל לבא בזה הענין וכן עשה מעשה השר מקוצי באשה שנעקר מקור שלה וכמין חתיכת בשר נפל לה בבית החיצון ולא הייתה פוסקת לראות כל זמן שאותה חתיכה הייתה בבית החיצון וטיהר אותה לבעלה כיון דאין דרך נשים לראות כן:

ו) [לקמן כב: לח. סו. כריתות י.]. ב) ל״ל ר׳ יוחנן. ג) [לקמן כב:]. ד) ל״ל זוחן וכ״ה בתוס׳ ועי׳ רש״ל ובמהרש״ל. ה) [לקמן כב:]. ו) [לקמן כב:]. ז) ל״ל אחא וכ״ה בתוס׳ ועי׳ רש״ל [וכ״ג הערוך זוחן ופי׳ שם מלרס ולא כרש״י דגרס זוגא ופי׳ שני ת״ח וכו׳ ולפירושו מגא אתא ומייתי בגיטין ק״ק לאתו ומייתי בגיטין הל״ל]. ח) [לקמן מ. מא. מז:]. ט) [לקמן מז:]. י) ס״א בשרה. יא) [ריקרא טו:]. יב) [נדה. רש״ש]. יג) בס״א: דדם. יד) רש״ל מ״ז וגרס דדייקינן לישנא דקרא. ט) [ע״ז תוס׳ לעיל יח:] ד״ה למעוטי מ׳ כתבו ביאור ביאור].

כי פליגי בחתיכה. פ״ה ודפלי פלוי וקשה דא״כ הכא״מ אין דרך לראות דם בחתיכה פירוש אינו דם נדות לא הוי כהוה דאין דרכה לראות בשפופרת דהתם הוי דם נדות מן המקור אלא אינו דרכה לראות בגופו ענין ויש [ז] לומר דפליגי בחתיכה העשויה כמין שפופרת והוי תלינה בין דם לבשר דת״ק מטמא דדרכה לצאת בענין זה ורבנן סברי אע״ג דדם נדות הוא אין דרכה לראות בענין זה ואין זה דם נדות דקאמרי רבנן ה״פ אין זה דם נדות אטימא הכאמר אבל בפלי פלוי גם רבנן מטמאין כיון דדם נדות הוא ונוגע בבשרה: **אלא** בחתימת פי האמה. אין לפרש דבעי שיעור חתימת פי האמה כר״ש דפ׳ אלו דברים (פסחים סז:) דסבר כר׳ נתן דבעי חתימת פי האמה בזב דכתיב (ויקרא טו) אם החתים בשרו מזובו ואיתקש בעל קרי לזב דא״כ מאי פריך לימרא דנוגע הוי אלא מעתה לא יסמוך בזיבה הא כיון דאיתקש לזב שפיר יסמוך והיכי דייק מינה דנוגע הוי [ועוד אי סבר כר׳ שמעון מאי פריך רב הונא ומיפוק ליה דהוא עצמו כו׳ והלא דרך קיסם יכול לראות הרבה מחתימת פי האמה] אלא נראה לפרש דסבר כתנן לקמן בפרק יוצא דופן (דף מ.) דזוב וקרי מטמאין בכל שהוא והכי קאמר לרך שיגע בחתימת פי האמה משום דטומאת בית הסתרים לא מטמאה לכך פריך כיון דנוגע הוי דקא מטהרת בקיסם עד שיגע בפי האמה מעתה לא יסמוך בזיבה:

ט) (**למימרא** דנוגע הוי). וא״ת ומנליה למקשה דרב הונא לא מצריך שיעור חתימת פי האמה כרבי שמעון וי״ל מדקאמר ומיפוק ליה דהוא עצמו אינו מטמא אלא בחתימת פי האמה ולא עצמו אינו מטמא אלא בחתימת פי האמה כר״ש דפ׳ אלו דברים (פסחים סז:) דסבר כר׳ נתן דבעי חתימת פי האמה בזב דכתיב (ויקרא טו) אם החתים בשרו מזובו ואיתקש בעל קרי לזב דא״כ מאי פריך לימרא דנוגע הוי אלא מעתה לא יסמוך בזיבה הא כיון דאיתקש לזב שפיר יסמוך והיכי דייק מינה דנוגע הוי [ועוד אי סבר כר׳ שמעון מאי פריך רב הונא ומיפוק ליה דהוא עצמו כו׳ והלא דרך קיסם יכול לראות הרבה מחתימת פי האמה] אלא נראה לפרש דסבר כתנן לקמן בפרק יוצא דופן (דף מ.) דזוב וקרי מטמאין בכל שהוא והכי קאמר לרך שיגע בחתימת פי האמה משום דטומאת בית הסתרים לא מטמאה לכך פריך כיון דנוגע הוי דקא מטהרת בקיסם עד שיגע בפי האמה מעתה לא יסמוך בזיבה:

כי פליגי בחתיכה מר סבר דרכה של אשה לראות דם בחתיכה ומר סבר אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה רבא אמר דכולי עלמא אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה והכא באשה טהורה [ט] **ומקור מקומו טמא קמיפלגי דר׳ אליעזר סבר אשה טהורה ודם טמא דהא אתי דרך מקור ורבנן סברי אשה טהורה ומקור מקומו טהור בעא מיניה רבה מרב הונא הרואה קרי בקיסם מהו** [1]**ממנו אמר רחמנא עד דנפיק מבשרו ולא בקיסם או דלמא האי ממנו עד שתצא טומאתו לחוץ** [א]**ואפי׳ בקיסם נמי אמר ליה תיפוק ליה דהוא עצמו אינו מטמא אלא** [ב]**בחתימת פי האמה למימרא דנוגע הוי אלא מעתה אל יסתור בזיבה אלמא תניא** [1]**זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע מה זיבה סותרת** [2]**אף שכבת זרע נמי סותר אמר ליה סתירה היינו טעמא דסותר** [ג]**לפי שאי אפשר לה בלא צחצוחי זיבה אלא מעתה תסתור כל ז׳ אלמה תניא זאת תורת הזב וגו׳ מה זיבה סותרת אף שכבת זרע סותר אי מה זיבה סותרת כל ז׳ אף שכבת זרע נמי סותר כל ז׳ ת״ל** [1]**לטמאה בה אין לך בה אלא מה שאמור בה** [2]**סותרת יום אחד אמר ליה גזירת הכתוב היא זיבה גמורה דלא ערבה בה שכבת זרע סותרת כל שבעה צחצוחי זיבה דערבה בה שכבת זרע לא סותרת אלא יום אחד בעא מיניה ר׳ יוסי ברבי חנינא מרבי אלעזר דם יבש מהו** [2]**כי יזוב זוב דמה אמר רחמנא עד דמידב דייב ליה לה אין יבש לא או דלמא האי כי יזוב זוב דמה אורחא דמילתא היא** [ה]**ולעולם אפילו יבש נמי א״ל תניתוה** [ו]**דם הנדה** [ז]**ובשר המת מטמאין לחים ויבשים אמר ליה לח ונעשה יבש לא קא מיבעיא לי כי מיבעיא לי יבש מעיקרא** [ח]**הא נמי תניתוה** [ט]**המפלת כמין קליפה כמין שערה כמין עפר כמין יבחושין אדומין תטיל למים אם**

כי פליגי בחתיכה מר סבר דרכה של אשה לראות דם בחתיכה ומר סבר אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה רבא אמר דכולי עלמא אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה והכא באשה טהורה [ט] **ומקור מקומו טמא קמיפלגי דר׳ אליעזר סבר אשה טהורה ודם טמא דהא אתי דרך מקור ורבנן סברי אשה טהורה ומקור מקומו טהור בעא מיניה רבה מרב הונא הרואה קרי בקיסם מהו** [1]**ממנו אמר רחמנא עד דנפיק מבשרו ולא בקיסם או דלמא האי ממנו עד שתצא טומאתו לחוץ** [א]**ואפי׳ בקיסם נמי אמר ליה תיפוק ליה דהוא עצמו אינו מטמא אלא** [ב]**בחתימת פי האמה למימרא דנוגע הוי אלא מעתה אל יסתור בזיבה אלמא תניא** [1]**זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע מה זיבה סותרת** [2]**אף שכבת זרע נמי סותר אמר ליה סתירה היינו טעמא דסותר** [ג]**לפי שאי אפשר לה בלא צחצוחי זיבה אלא מעתה תסתור כל ז׳ אלמה תניא זאת תורת הזב וגו׳ מה זיבה סותרת אף שכבת זרע סותר אי מה זיבה סותרת כל ז׳ אף שכבת זרע נמי סותר כל ז׳ ת״ל** [1]**לטמאה בה אין לך בה אלא מה שאמור בה** [2]**סותרת יום אחד אמר ליה גזירת הכתוב היא זיבה גמורה דלא ערבה בה שכבת זרע סותרת כל שבעה צחצוחי זיבה דערבה בה שכבת זרע לא סותרת אלא יום אחד בעא מיניה ר׳ יוסי ברבי חנינא מרבי אלעזר דם יבש מהו** [2]**כי יזוב זוב דמה אמר רחמנא עד דמידב דייב ליה לה אין יבש לא או דלמא האי כי יזוב זוב דמה אורחא דמילתא היא** [ה]**ולעולם אפילו יבש נמי א״ל תניתוה** [ו]**דם הנדה** [ז]**ובשר המת מטמאין לחים ויבשים אמר ליה לח ונעשה יבש לא קא מיבעיא לי כי מיבעיא לי יבש מעיקרא** [ח]**הא נמי תניתוה** [ט]**המפלת כמין קליפה כמין שערה כמין עפר כמין יבחושין אדומין תטיל למים אם**

זוב דמה. מטמא לא שהרי אין דרכו לזוב אלא לא: **לח ונעשה יבש.** דהא א) קתני ממטמאין יבשין בנפל דם לח על הבגד ויבש ואחר כך נגע הדם בטהרות דומיא דיבש בשר המת דיבש מעיקרא בשר המת ליכא אם

ויל״ל דעל ידי שנכתב רואה הא דדרשינן בפרק אלו דברים בפסחים (דף סז:) זב וכל זב לרבות בעל קרי שמטמא חוץ לבד׳ מחנות מוקמינן ברואה ולא בנוגע ופקא מינה הא דאמר הכא דאפי׳ רואה אינו טמא אלא מטמא אלא בנגיעה מבחוץ וא״ת ומנלן דנוגע הוי נגמר מדאחמיר ביה רחמנא לענין שילוח מחנות אלמא דרואה הוי אלא אשכחן דפליגי וי״ל דרב הונא סבר כרבי שמעון דלדידיה אפי׳ בעל קרי נוגע הוי אלא דרואה הוי אף בפולטת הוה דרשינן לענין שילוח אלא אם אינו בגדים שעליו אפילו אם אינו לבוש בהן אבל אם לא מטמא אפילו הוא עליו והכי איתא בפרק קמא דבכא בתרא (דף ט:) גבי עולה משגג אורחא דאימיה וא״ת דלקמן בפרק יוצא דופן (דף מב.) אמרינן לרבנן דרבי שמעון דאפילו פולטת שכבת זרע דרואה הוי״ל ולכך מטמא בפיס כבחוץ ור׳ שמעון נמי לא פליג אלא בפולטת שכבת זרע דלא מטמא בפיס כבחוץ אבל בבעל קרי משמע דרואה הוי דלא אשכחן דפליגי וי״ל דרב הונא סבר כרבי שמעון דלדידיה אפי׳ בעל קרי נוגע הוי דאי רואה הוי אף בפולטת הוה דרשי לטמא בפיס כבחוץ ואפילו לרבנן נמי אפשר דדוקא פולטת רואה הוי ומטמא בפיס כבחוץ משום דאשכחן בטומאת נדות וזיבות דמטמאה בפיס כבחוץ אבל בועלה דלא אשכחן ביה טומאה בפיס כבחוץ לא הוי רואה ומיהו הכיא דר׳ אליעזר בדבי שמעון פליגא דאמר בפרק יוצא דופן (פסח דף מג:) שכבת זרע לרואה במשהו ונוגע בכעדשה מדמפליג משמע דסבר דרואה הוי אי נמי אתי התם דגמר טעמא מקרא: **אלא** מעתה לא יסתור בזיבה. תימה תקשה ליה אמתני׳ דמסכת כלים (פ״א מ״ב) דתנן אבות הטומאה השרץ והשכבת זרע ולא חשיב בעל קרי ותנן נמי בשלהי מסכת זבין בעל קרי כמגע שרץ אלמא נוגע הוי מדלא חשיב ואמאי אפי׳ רואה לא הוי אלא לא אפשר בלא צחצוחי זיבה. ומהאי טעמא מטמא ר׳ יהושע קרי של זב במשא והא דלא מצריך קרא התם כי הכא מפרש ר״מ דהתם מיירי בשרואה זיבות בו ביום דאז יש בו רוב זיבות וסבר ר׳ יהושע דלא אפשר בלא צחצוחי זיבה בעין ורבי אליעזר דפליג עליה בכילד הרגל (כ״ק דף כה.) ואמר דאינו מטמא במשא מודה דאי אפשר בלא צחצוחי זיבה ואפילו הכי לא מטמא במשא דכיון דיש שכבת זרע והכא נמי אי לאו קרא לא הוה סותר אפילו יום אחד: אם

קרי שלא הטיל מים וביבמה שרקקה דם. וא״ה בעי קרא דסתרא בזיבה לענין משא אמאי דמיירי התם ביום שראתה זיבה דאה קרי מטמא במשא לפי שיש רוב זיבות בעין הלכך לא בעי קרא וכיוצא בזה מצינו בתחילת מס׳ זבין ברואה קרי בשני ובשלישי לספירתו ב״ש אומרים סתר הימים שלפניו ובה״א לא סתר אלא יומו ומודים ברואה ברביעי שלא סתר אלא יומו והיינו טעמא דב״ש דבשני ובשלישי אי אפשר בלא זיבות הרבה בעין ועי״ל דהכא לא איצטריך קרא אלא למימר דאינה סותרת כל ז׳ ואי לאו קרא היה סותר כל ז׳ משום דאי אפשר בלא צחצוחי

מסורת הש״ם

א) לעיל טז. וש״נ, ב) [נקמן מג: פסחים סז:], ג) [מיל סו. נ״ק כה.], ד) [נקמן נד:], ה) [לעיל כח. לקמן נד:], ו) [ויקרא טו], ז) [שם], ח) נ״ל לפרש, ט) נ״ל כ״י, י) כ״מ מ״ז והכל ל״ל, כ) [נ״ל מלו מיס],

תורה אור השלם

1. זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע ויקרא טו כה
2. ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה או כי תזוב על נדתה כל ימי זוב טמאתה כימי נדתה תהיה טמאה הוא: ויקרא טו כה

גליון הש״ם

רש״י ד״ה מה זיבה וכו׳ ואחר תטהר אחר אחר וכו׳. לקמן לג ע״ב ודף סז ע״ב: ד״ה אלא מה כו׳ אלא יום א׳. עי׳ כנל״ס ומכילתין פ״ד ס׳ ט׳:

הגהות מהר״ב רגשבורג

א) רש״י ד״ה לא ונעשה יבש דהא דקתני ממטמאין וכו׳ כנ״ל:

מוסף רש״י

ומקור מקומו טמא. וכל דם הבא דרך סם, ואפילו אינו דם נדה, הוי אב הטומאה לטמא אדם טומאת ערב ואם נגעה בטהרות טמאם (לעיל סז.). **בחתימת פי האמה.** כדי שתימת פי אמתו ויליף לה מהתם בשרו את זובו (פסחים סז: ועי׳ לקמן מג:). **כמין שערה.** שער (לעיל כא.). **יבחושין.** יתושין (שם).

תוס׳ הרא״ש

ודם טמא דקא אתי דרך מקור. פי׳ חתיכה ודם שבתוכה טמא משום שנגע במקור אע״ג שאין עליה לא תורת אוכל ולא תורת משקה מידי דהוה אמקור שהדיע כשני טיפי מרגליות דא״ר יוחנן לקמן בפ׳ יוצא דופן דטמאין משום דמקור מקומו טמא ואע״ג דלא חשיבי משקה דלא עדיף מדם ירוק דאמרינן לעיל בסוף כל דיד דלא הוי משקה לרבנן. ודבר תימה הוא אפילו יהבת להו תורת אוכל או תורת משקה היאך חוזרין ומטמאין את האשה לטומאת ערב כדאיתא פרק יוצא דופן והלא אינו אלא דאשון בעלמא מחמת נגיעת המקור וצ״ל דהלכות מקור הל״מ הם: **בעא מיניה רבה מרב הונא.** ול״ג רבא שלא ראה רב הונא מעולם דבריהם שמת רב יהודה נולד רבא. וכתוב בכתב רב שרירא דרב יהודה מלך אחר רב הונא ב׳ שנים. וכן יש להביא ראיה מההיא דאמרינן בפ׳ בתרא דמועד קטן גברא רבה כרב יהודה ליתא דלישיר לך דיל גבי נשיאה ורב הונא היה גדול מרב יהודה כדאמרינן ריש פרק בתרא דקידושין ובפ׳ בתרא דגיטין תנן בעא מיניה שמואל מרב הונא: **הרואה קרי בקיסם חלול.** ולא נקט שפופרת משום דפי האמה דחוק הוא **ותיפוק לי דהוא עצמו אינו ממטא אלא בחתימת פי האמה** דבעינן שיצא בדוחק כדי שיגע בראש פי האמה בגלוי דלא ליהוי מגע בית הסתרים והא דתנן לקמן פרק יוצא דופן ומטמאין בכל שהן מוקי לה רב הונא בנוגע בה ולא בעי לשנויי דמתניתין דלקמן ורב הונא דהכא כר׳ נתן דאמר התם בגמרא דזב צריך בחתימת פי האמה ואמרינן בפסחים דה״א לבעל קרי דאיתקש לזב דא״כ היכי דייק הכא למימר דנוגע הוי דהא דבעי ר׳ נתן בחתימת פי האמה לאו משום דנוגע הוי אלא משום דבעי שיעור כחתימת פי האמה ואכתי תיקשי לך היכי דייק מינה דנוגע הוי דילמא הא דבעי בחתימת פי האמה היינו משום דס״ל כר׳ נתן וי״ל דא״כ מאי קא״ל רב הונא לרבה ותיפוק לי וכו׳ והלא דרך קיסם יכול לראות קרי הרבה יותר מחתימת פי האמה: **למימרא דנוגע הוי.** ותימה למה לי דכתב רחמנא רואה כלל הא הוי בכלל נוגע בקרא וי״ל משום שיש דברים שרואה חמור מנוגע

עין משפט נר מצוה

יא א ב מיי׳ פ״ה מהל׳ שאר אבות הטומאה הלכה ו ועי׳ בכ״מ:
יב ג ד מיי׳ פ״ג מהל׳ מחוסרי כפרה הלכה ו ב:
יג ה מיי׳ פ״ה מהלכות איסורי ביאה הלכה יד סמג לאוין קיא טוש״ע י״ד סימן קפח סעיף ד:
יד ו מיי׳ פ״ב מהלכות טומאת מקדש ומובאה הלכה ו סמג עשין רמג:
טו ז מיי׳ פ״ב מהלכות טומאת המת הלכה ו:
טז ח מיי׳ פ״ה מהל׳ איסורי ביאה הלכה יד סמג לאוין קיא טוש״ע י״ד סימן קפח סעיף ד:

תוס׳ הרא״ש (המשך)

כגון לענין שילוח מחנות דבעל קרי משולח הוא לשתי מחנות כדאיתא פרק אלו דברים וע״ש שנכתב מרבינו לה מוהב וכל זב לרבות בעל קרי וא״ת הא דדרשינן לקרא בפ׳ יוצא דופן או איש לרבות את הנוגע למה לי תיפוק לי מוהבגד אשר יהיה עליו שכבת זרע ור״ל דאדם מבגדים לא ילפי׳ כדאיתא בפ״א דב״ב ובהכי מיתרצא נמי פירכא קמייתא. וא״ת ונימגמר מדאחמור רחמנא בבעלי קריין לענין שילוח מחנות אלמא רואה הוי דהא גבי פולטת שכבת זרע משמע בפ׳ יוצא דופן דהוה אמרינן דרואה הויא מדאחמור רחמנא אבעלי קריין בסיני אי לאו משום דסיני חידוש הוא דהא דבין ומצורעין חמירי ולא חמיר בהו רחמנא וי״ל דמ״מ הואיל מדאחמור לענין בעל קרי. וא״ה לא אמרינן דפולטת רואה הויא גם לענין שאר בעל קרי אם החמיר עליו שלא יכנס במקום קדוש לא גמרינן מיניה דרואה הויא ועי״ל דילפינן בעל קרי דנוגע הוי משום דאיתקש לנוגע דמרבינן נוגע מדכתיב או איש ועוד דאיתקש נמי לשרץ בההוא קרא גופיה: **אלא מעתה אל יסתור בזיבה.** תימה תיקשי ליה מתניתין טובא דקסבר דנוגע הוי דתנן ברייש מס׳ כלים אבות הטומאות השרץ וש״ז ולא חשיב בעל קרי ועוד תנן במס׳ זבין ומיהתי לה בפ׳ אלו דברים בעל קרי כמגע שרץ אלמא נוגע הוי מדלא הוי אלא ראשון וצ״ל דאפילו אי אמרינן דואה הוי לא הוי אב הטומאה ונפקא מינה דרואה הוי דמטמא מבפנים בלא נגיעה מבחוץ. ומיהו קשה דאפילו פולטת ש״ז אמרינן לקמן פ׳ יוצא דופן לרבנן דר׳ שמעון דמטמאה בפנים כבחוץ משום דרואה הויא ואפילו ר׳ שמעון לא פליג אלא בפולטת אבל בבעל קרי לא אשכחן דפליגי וי״ל דאפילו לרבנן דוקא פולטת דמרבי לה מקרא כדאיתא לקמן בבשרה אין לי אלא נדה זבה מנין ת״ל זובה ופולטת ש״ז מנין ת״ל יהיה אבל בעל קרי אפילו לרבנן נוגע הוי כיון דאינו מטמא אלא בחוץ והא דאמר ר׳ אלעזר בר׳ שמעון בפ׳ יוצא דופן לרואה במשהו ולנוגע בכעדשה אע״ג דקא מפליג בין נוגע לרואה א״ה בעל קרי לא הוי רואה אלא נוגע והא דמטמא במשהו מקרא יליף לה התם: **אף ש״ז נמי מותרת.** משמע דאי לאו קרא לא סתרא אע״ג דלא אפשר לה בלא צחצוחי זיבה וקשה דבסוף כיצד הרגל א״ר יהושע ש״ז של זב מטמא במשא לפי שאי אפשר לה בלא צחצוחי זיבה ואמאי לא מצרכינן התם קרא כי הכא וליכא למימר דמהכא לפנין דאי אפשר בלא צחצוחי זיבה מדסתרא כמו זיבה דהא מילתא דתליא בסברא הוא ולא בעיא קרא כדאמרינן בבעל

אם נמוחו טמאה. וא"ת והא לא מיקרי יצא דהא הכי דתנן בפ' דם הנדה (לקמן דף נד:) דטמטמין לחיס ואינן מטמאין יבשיס תני התם אם יכולים לשרות ולחזור לכמות שהיו מטמאין כדאמר התם ויש לומר דמכל מקום פשיט שפיר דלא אמר כי יזוב זוב דמה דמידב דייב אי נמי התם איירי בלחיס ומתייבשו ולהכי אע"ג דנתייבשו כיון שיכולין לחזור לכמות שהיו מטמאין אבל הכא בלחיס ומתייבשו לא קמיבעיא ליה אלא ביבש מעיקרו ואפילו אם יכול להיות נימוח במיס:

אבל דם דרכיך לא. וא"ת והא דס הנדה נמי קתני לקמן בהדי אידך דפרק דס הנדה (דף נד:) וי"ל דהתם מיירי בדס הנדה שנפל על הבגד ונתייבש ביותר אבל דס הנדה באיי בפשיה הוי רכיך וע"ק דהתם קתני רוק וזוב ונינו דרכיכי וי"ל דמ"מ לקושי נינהו טפי מדס דאינהו אתמילו ליבש זה כמה ימיס דלגלין להתייבש קודם ילילתם אבל דס אינו רגיל להתייבש קודם ילילתו מן הרחס: **אן** דלמא לא שנא. תימה דבפרק בס הנדה (לקמן דף טו.) מגיה רשב"ג אומר בפושרין מעת לעת ואמאי לא אמאינין רבותא טפי דאפי' לא יחזור ע"י פושרין מעת לעת אלא על ידי מיעוך טמא לרשב"ג דהא אפי' לגבי דס חשיב מיעוך כל שכן בנבלה וסרך דלקושי דע"כ ע"י מיעוך נימוח טפי מפושרין דהא אפילו אמ"ל דרבנן בעו מעת לעת במיעוך ע"י הדחק לא חשיב דס לרבנן:

ליפלוג נמי רבי יהודה בהא. אשערה וקליפה לא פריך דליפלוג רבי יהודה דמועטין נינהו ולא שייך בהו פתיחת קבר: **הואיל** ונאמרה בהו יצירה. אף על גב דבנאמרה לא כתיב בה יצירה (מולין דף עא.) דבהמה טהורה בכלל היה טהורה ליצירה: **המפלת** דמות תנין. הוה מצי למנקט דגיס סתמא דבקרא דויברא אם התנינים כתיב נמי כל נפש חיה הרומשת אשר שרצו המיס אלא נקט תנין לפי שהוא סמוך לויברא: **זך היא שיבה** זו היא ביאה. וא"ת אמאי לא משני ה"מ היכא דליכא דדמי ליה כו' וליכא למימר דס"פ דלילף תרוייהו יצירה ובריאה בטמא ודגיס דע"כ לא נתקבלה ג"ש אלא מדא מייהו מדקאמר לקמן שבקין מופנה מלד אחד וילפינן ממופנה מב' לדדיס וי"ל דעיקר קושיא אועד סמיך[ח]: **התם** ביבשה כתיב. תימה וכי לא ידע דביבשה כתיב דקרא דתנייס כתיב בחמיסי והאי בשיס וילפינן אלא וייצר מופנה משני צדדין מופנה גבי אדם ומופנה גבי בהמה ויברא גבי אדם מופנה גבי תנינים אינו מופנה מאי מופנה גבי בהמה אילימא מדכתיב [5]ויעש אלהים את חית הארץ וכתיב [6]ויצר [ה'] אלהים מן האדמה כל חית השדה גבי תנין נמי אפנויי מופנה דכתיב [5]ואת כל רמש האדמה וכתיב [1]ויברא אלהים את התנינים הגדולים רמש דכתיב התם דיבשה הוא ומאי נפקא מינה בין מופנה מצד אחד למופנה משני צדדין נפקא מינה דאמר רב יהודה אמר שמואל [7]משום רבי ישמעאל כל עיקר אין לחדין היימנה מופנה מצד אחד [8]לרבי ישמעאל [9]למדין ואין מושיבין לרבנן למדין ומשיבין מופנה משני צדדין דברי הכל למדין ואין משיבין ורבי ישמעאל מאי איכא בין מופנה מצד אחד למופנה משני צדדין נפקא מינה דהיכא דאיכא מופנה מצד אחד ומופנה משני צדדין שבקינן מופנה מצד אחד וילפינן

אם נמוחו טמאה [א] אי הכי בלא נמוחו נמי אמר רבה כי לא נמוחו בריה בפני עצמה היא ומי איכא כי האי גוונא אין והתניא [6]א"ר אלעזר בר' צדוק שני מעשים העלה אבא מטבעין ליבנה מעשה באשה שהיתה מפלת כמין קליפות אדומות ובאו ושאלו את אבא ואבא שאל לחכמים וחכמים שאלו לרופאים ואמרו להם אשה זו מכה יש לה בתוך מעיה שממנה מפלת כמין קליפות תטיל למים אם נמוחו טמאה ושוב מעשה באשה שהיתה מפלת כמין שערות אדומות ובאה ושאלה את אבא ואבא שאל לחכמים וחכמים לרופאים ואמרו להם שומא יש לה בתוך מעיה שממנה מפלת כמין שערות אדומות תטיל למים אם נמוחו טמאה אמר ריש לקיש [7]ובפושרין תניא נמי הכי תטיל למים ובפושרין רשב"ג אומר ממעכתו ברוק על גבי הצפורן מאי ביניייהו אמר רבינא [2]מעוך על ידי הדחק איכא ביניייהו התם תנן [3]כמה היא שרייתן בפושרין מעת לעת הכא מאי מי בעינא מעת לעת או לא שרץ ונבלה דאקושי בעינן מעת לעת אבל דם דרכיך לא או דלמא לא שנא [4]תיקון: המפלת כמין דגים: וליפלוג נמי רבי יהודה בהא אמר ריש לקיש במחלוקת שנויה ורבנן היא ורבי יוחנן אמר אפילו תימא רבי יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה התם אלא גבי חתיכה דעביד דם דקריש והוי חתיכה אבל בריה לא הוי ולהך לישנא דא"ר [5]יוחנן באי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם קמיפלגי לפלוג נמי ר' יהודה בהא מאן דמתני הך לישנא מתני הכי רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו במחלוקת שנויה ורבנן היא: המפלת כמין בהמה [וכו']: אמר רב יהודה אמר שמואל מ"ט דר' מאיר הואיל ונאמרה בו יצירה כאדם אלא מעתה המפלת דמות תנין תהא אמו טמאה לידה הואיל ונאמר בו יצירה כאדם שנאמר [1]ויברא אלהים את התנינים הגדולים אמרי דנין יצירה מיצירה ואין דנין בריאה מיצירה מאי נפקא מינה הא [7]תנא דבי רבי ישמעאל [2]ושב הכהן [3]ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה ועוד נגמר בריאה מבריאה דכתיב [4]ויברא אלהים את האדם בצלמו אמרי ויברא לגופיה וייצר לאפנויי ודנין יצירה מיצירה אדרבה וייצר לגופיה ויברא לאפנויי ודנין בריאה מבריאה לגופיה ויברא לאפנויי ודנין בריאה בהמה ויברא גבי אדם ומופנה גבי בהמה אילימא מדכתיב [5]ויעש אלהים את חית הארץ וכתיב [6]ויצר [ה'] אלהים מן האדמה כל חית השדה גבי תנין נמי אפנויי מופנה דכתיב [5]ואת כל רמש האדמה וכתיב [1]ויברא אלהים את התנינים הגדולים רמש דכתיב התם דיבשה הוא ומאי נפקא מינה בין מופנה מצד אחד למופנה משני צדדין נפקא מינה דאמר רב יהודה אמר שמואל [7]משום רבי ישמעאל כל עיקר אין לחדין היימנה מופנה מצד אחד [8]לרבי ישמעאל [9]למדין ואין מושיבין לרבנן למדין ומשיבין מופנה משני צדדין דברי הכל למדין ואין משיבין ורבי ישמעאל מאי איכא בין מופנה מצד אחד למופנה משני צדדין נפקא מינה דהיכא דאיכא מופנה מצד אחד ומופנה משני צדדין שבקינן מופנה מצד אחד וילפינן

אם נמוחו טמאה. וא"ת והא לא מיקרי יצא דהא הכי דתנן בפ' דם הנדה (לקמן דף נד:) דטמטמין לחיס ואינן מטמאין יבשיס תני התם אם יכולים לשרות ולחזור לכמות שהיו מטמאין כדאמר התם ויש לומר דמכל מקום פשיט שפיר דלא אמר כי יזוב זוב דמה דמידב דייב אי נמי התם איירי בלחיס ומתייבשו ולהכי אע"ג דנתייבשו כיון שיכולין לחזור לכמות שהיו מטמאין אבל הכא בלחיס ומתייבשו לא קמיבעיא ליה אלא ביבש מעיקרו ואפילו אם יכול להיות נימוח במיס:

אבל דם דרכיך לא. וא"ת והא דס הנדה נמי קתני לקמן בהדי אידך דפרק דס הנדה (דף נד:) וי"ל דהתם מיירי בדס הנדה שנפל על הבגד ונתייבש ביותר אבל דס הנדה באיי בפשיה הוי רכיך וע"ק דהתם קתני רוק וזוב ונינו דרכיכי וי"ל דמ"מ לקושי נינהו טפי מדס דאינהו אתמילו ליבש זה כמה ימיס דלגלין להתייבש קודם ילילתם אבל דס אינו רגיל להתייבש קודם ילילתו מן הרחס: **אן** דלמא לא שנא. תימה דבפרק בס הנדה (לקמן דף טו.) מגיה רשב"ג אומר בפושרין מעת לעת ואמאי לא אמאינין רבותא טפי דאפי' לא יחזור ע"י פושרין מעת לעת אלא על ידי מיעוך טמא לרשב"ג דהא אפי' לגבי דס חשיב מיעוך כל שכן בנבלה וסרך דלקושי דע"כ ע"י מיעוך נימוח טפי מפושרין דהא אפילו אמ"ל דרבנן בעו מעת לעת במיעוך ע"י הדחק לא חשיב דס לרבנן:

ליפלוג נמי רבי יהודה בהא. אשערה וקליפה לא פריך דליפלוג רבי יהודה דמועטין נינהו ולא שייך בהו פתיחת קבר: **הואיל** ונאמרה בהו יצירה. אף על גב דבנאמרה לא כתיב בה יצירה (מולין דף עא.) דבהמה טהורה בכלל היה טהורה ליצירה: **המפלת** דמות תנין. הוה מצי למנקט דגיס סתמא דבקרא דויברא אם התנינים כתיב נמי כל נפש חיה הרומשת אשר שרצו המיס אלא נקט תנין לפי שהוא סמוך לויברא: **זך היא שיבה** זו היא ביאה. וא"ת אמאי לא משני ה"מ היכא דליכא דדמי ליה כו' וליכא למימר דס"פ דלילף תרוייהו יצירה ובריאה בטמא ודגיס דע"כ לא נתקבלה ג"ש אלא מדא מייהו מדקאמר לקמן שבקין מופנה מלד אחד וילפינן ממופנה מב' לדדיס וי"ל דעיקר קושיא אועד סמיך[ח]: **התם** ביבשה כתיב. תימה וכי לא ידע דביבשה כתיב דקרא דתנייס כתיב בחמיסי והאי בשיס: וילפינן

אם נמוחו טמאה. אי הכי בלא נמוחו נמי אמר רבה כי לא נמוחו בריה בפני עצמה היא ומי איכא כי האי גוונא אין והתניא [6]א"ר אלעזר בר' צדוק שני מעשים העלה אבא מטבעין ליבנה מעשה באשה שהיתה מפלת כמין קליפות אדומות ובאו ושאלו את אבא ואבא שאל לחכמים וחכמים שאלו לרופאים ואמרו להם אשה זו מכה יש לה בתוך מעיה שממנה מפלת כמין קליפות תטיל למים אם נמוחו טמאה ושוב מעשה באשה שהיתה מפלת כמין שערות אדומות ובאה ושאלה את אבא ואבא שאל לחכמים וחכמים לרופאים ואמרו להם שומא יש לה בתוך מעיה שממנה מפלת כמין שערות אדומות תטיל למים אם נמוחו טמאה אמר ריש לקיש [7]ובפושרין תניא נמי הכי תטיל למים ובפושרין רשב"ג אומר ממעכתו ברוק על גבי הצפורן מאי ביניייהו אמר רבינא [2]מעוך על ידי הדחק איכא ביניייהו התם תנן [3]כמה היא שרייתן בפושרין מעת לעת הכא מאי מי בעינא מעת לעת או לא שרץ ונבלה דאקושי בעינן מעת לעת אבל דם דרכיך לא או דלמא לא שנא [4]תיקון: המפלת כמין דגים: וליפלוג נמי רבי יהודה בהא אמר ריש לקיש במחלוקת שנויה ורבנן היא ורבי יוחנן אמר אפילו תימא רבי יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה התם אלא גבי חתיכה דעביד דם דקריש והוי חתיכה אבל בריה לא הוי ולהך לישנא דא"ר [5]יוחנן באי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם קמיפלגי לפלוג נמי ר' יהודה בהא מאן דמתני הך לישנא מתני הכי רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו במחלוקת שנויה ורבנן היא: המפלת כמין בהמה [וכו']: אמר רב יהודה אמר שמואל מ"ט דר' מאיר הואיל ונאמרה בו יצירה כאדם אלא מעתה המפלת דמות תנין תהא אמו טמאה לידה הואיל ונאמר בו יצירה כאדם שנאמר [1]ויברא אלהים את התנינים הגדולים אמרי דנין יצירה מיצירה ואין דנין בריאה מיצירה מאי נפקא מינה הא [7]תנא דבי רבי ישמעאל [2]ושב הכהן [3]ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה ועוד נגמר בריאה מבריאה דכתיב [4]ויברא אלהים את האדם בצלמו אמרי ויברא לגופיה וייצר לאפנויי ודנין יצירה מיצירה אדרבה וייצר לגופיה ויברא לאפנויי ודנין בריאה מבריאה לגופיה ויברא לאפנויי ודנין בריאה בהמה ויברא גבי אדם ומופנה גבי בהמה אילימא מדכתיב [5]ויעש אלהים את חית הארץ וכתיב [6]ויצר [ה'] אלהים מן האדמה כל חית השדה גבי תנין נמי אפנויי מופנה דכתיב [5]ואת כל רמש האדמה וכתיב [1]ויברא אלהים את התנינים הגדולים רמש דכתיב התם דיבשה הוא ומאי נפקא מינה בין מופנה מצד אחד למופנה משני צדדין נפקא מינה דאמר רב יהודה אמר שמואל [7]משום רבי ישמעאל כל עיקר אין לחדין היימנה מופנה מצד אחד [8]לרבי ישמעאל [9]למדין ואין מושיבין לרבנן למדין ומשיבין מופנה משני צדדין דברי הכל למדין ואין משיבין ורבי ישמעאל מאי איכא בין מופנה מצד אחד למופנה משני צדדין נפקא מינה דהיכא דאיכא מופנה מצד אחד ומופנה משני צדדין שבקינן מופנה מצד אחד וילפינן

טביחה וילפינן משחיטה אבל הכא איכא למיגמר תרוייהו: **נימר בריאה מבריאה.** כלומר אפי' אי ליתא להא דר' ישמעאל לגבי הא משום דאית ליה למיגמר מדדמי ליה אע"ג דלא סתרי אהדדי לגבי הא ודאי אית לן למימר דכשנאמרה למשה מסיני יצירה מיצירה ה"ה בריאה מבריאה כיון דמשמעות בריאה ויצירה שוין: **אמרי ויברא לגופיה.** לפי שנאמר תחילה. **אדרבה ויצר לגופיה** מיהא כיון דנתקבלה ג"ש יצירה יצירה וכי שבקינן יצירה ונילוף בריאה בריאה כיון דאפשר לומר (או) הכי מסתברא למימר יצירה יצירה שנאמרה למשה מסיני ר"ל דמיסתבר ליה טפי למימר יצירה לגופיה שהיא מפרש עיקר היצירה: **ולרבי ישמעאל מאי איכא למופנה מצד אחד למופנה משני צדדין.** דבשלמא לרבנן ניחא דילפינן יצירה מיצירה דמופנה משני צדדין דאין משיבין אלא לר' ישמעאל כיון דתרוייהו אין משיבין מאי איכא בין מופנה מצד אחד למופנה משני צדדין ומשני דלהכי אפנייה רחמנא לבהמה משני צדדין כי היכי דלא תיגמר ממופנה מצד אחד וא"ת לא לפנייה לבהמה כ"א מצד אחד דלא ליכתוב גבי אדם אלא אם יצירה או בריאה התשתא הוי ג"ש דבהמה מופנה מצד אחד ודחינן לא הוי מופנה כלל ור"ל דאי לא מופנה גבי אדם הוה ילפינן בריאה דתנין

נדתה טהורה. אלא אמרו הרופאים אולי אשה זו מכה יש לה בתוך מעיה ויבדק הדבר ע"י הטלת מים אם נימוחו דם נדה הוא ולא בא מחמת מכה וכן ההוא עובדא דשומא: **שרץ ונבלה דאקושי בעינן מעת לעת.** ותימה והא דם נדה נמי קתני לקמן בהדי איגך דפ' דם הנדה דלא מיקרו יבשים אלא במעת לעת וי"ל דהתם מיירי בדם הנדה שעתידים הדבה אבל דם באגפי נפשיה הוי רכיך. ומיהו תימה דלקמן נמי קתני רוק וזוב ונינו ורכיכי נינהו וי"ל דמ"מ אקושי נינהו טפי מאינך דהכא דהנהו התחילו להתייבש זה כמה ימים אבל דם דהכא שיצא יבש מן הרחם אינו רגיל להתייבש זמן גדול קודם צאתו: **וליפלוג נמי ר' יהודה בהא.** אדגים וחגבים פריך אבל בקליפה ושערה לא שייך ביה פתיחת הרחם אבל משיגריא דר' יוחנן ל"ל דקאי אפילו אדישא דקליפה ושערה דהא ברישא מטמא ר' יהודה בכל ענין ולא קאמר תטיל למים וקליפה שערה ועפר כולהו בריה דלא עביד דם דקריש והוי כי הני: **הואיל ונאמר בהם יצירה כאדם.** ותימה בהמה דלא נאמר בה יצירה מא"ל וי"ל הא אמרינן בפ' המקשה בהמה טהורה בכלל חיה טהורה ליצירה והתם דפריך הניחא

עין משפט נר מצוה

יז א ב ג מיי' פ"ה מהל' איסורי ביאה הלכה יד ועי' במ"מ סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סימן קפח סעיף ד:

מוסף רש"י

אם נמוחו טמאה. מפוס נדה, דדם הוא (לעיל כא.). כמה היא שרייתן. דמימא לי הדבק בכי האי שיעורא לתין ניגוא (לקמן נד:). בפושרין מעת לעת. אבל לי בני עני מים חמים לו יומר ממעת לעת, יבאן כן (שם). לפתיחת הקבר. הרחם, בלא דם. דם לידה (לעיל כא.). זו היא שיבה זו היא ביאה. מפרש בתו"ר מה ביאה מוקן וקולה ומת ומתן לו שבוע, אלמא בגמרינן בגזה שוה בס"ג, ואמ"ג דלא דמו בתיבות הוא"ל ושיבה לשון ביאה הבית הן, ויש לשונות אחרים אבל זה עיקר (מנחות ד. ועי' רש"י ערובין נא. באורבה). לאפנויי. לרוך שהתא גזירה שוה זו מבי מיבות מופנין למדדים זה, אלא יהו לריכין לגופן ומאחר שמופנין לגמוד גזירה שוה הוה ליה כמאן דאמרי דבקרא בקרא הכתיב ואין מסיגין עליה (שבת סד. ע"ש).

תוס' הרא"ש

זיבה ודוקא לענין סתיר' מיעטיה קרא אבל לשאר דברים הוי כצחצוחי זיבה גמורה תדע מראמרינן בעל קרי שלא הטיל מים לכשיטיל מים טמא לפי שאי אפשר בלא צחצוחי קרי אלמא חשיבי צחצוחין כאילו היה בעין. עוד אמרינן בפ' מצות חליצה יבמה שרקקה דם תחלוץ לפי שאי אפשר בלא צחצוחי הרוק אלמא חשיבי צחצוחין כרוק בלא ריבוי דקרא: **הריאה דם יבש מהו.** הא דלא פשיטא ליה ממתניתין דהמפלת חתיכה כדא"ר יהודה בין כך ובין כך טמאה משום דאיכא דמוקי לה דפליגי בראיפשר לפתיחת הקבר בלא דם: **הא נמי תנינא כו'. אם נימוחו טמאה.** תימה הא לאו יבש מעיקרא הוא דאפי' הנך דתנן לקמן בפ' דם הנדה שרץ ונבלה מטמאין לחין ולא יבשים. תנן התם אם יכולין לשרות ולחזור כמות שהן מטמאין יבשין וכ"ת התם במעת לעת הכא לימים הרבה והא מיבעיא לן בשמעתין אי אמרינן בהא מעת לעת או לא ור"ל דנתי דלא חשיב לקמן יבש מ"מ משמע ליה אי הוה דרשי כי יזוב מידי דדאיב הוה לן למעוטי נמי האי דהשתא מיהא לאו דאיב הוא ופריך ליה דעל כרחי' לא אמרינן הך סברא דנימוחו מיקרי [נ"כ] יבש מעיקרו דא"כ אפילו לא נימוחו נמי דאא"כ דיבש מעיקרו שהור ניחא לי דלא נימוחו שהורה אבל בנימוחו קרינן ביה שפיר כי יזוב כיון דמידב דאיב ע"י שרייה אלא אי אמרת דנימוחו חשיב יבש מעיקרו ואפ"ה טמאה דלא בעי' מידב דאיב א"כ כי לא נימוחו נמי: **אמרו אשה זו מכה יש לה בתוך מעיה כו'.** לא שהיה ברור לרופאים שהיה לה מכה בתוך מעיה דא"כ אפילו אם נימוחו שהורה כדאמרינן לעיל הרואה דם מחמת מכה אפילו בתוך ימי

תורה אור השלם

1. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב:

בראשית א כא

2. וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשְׂתָה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבָּיִת:

ויקרא יד לט

3. וּבָא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשְׂתָה הַנֶּגַע בְּבֵית מֹרֶשֶׁת מִמֹּאֶרֶת הוּא בַּבַּיִת טָמֵא הוּא:

ויקרא יד מד

4. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:

בראשית א כז

5. וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב:

בראשית א כה

6. וַיִּצֶר יְיָ אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ:

בראשית ב יט

גליון הש"ס

גמ' לר' ישמעאל למדין כו'. מלבכי תוס' מיר מת ע"ב ד"ה ונאמתומו מנומה דהיה לסם הני סלן בהיפוך דר"י ס"ל למדין ומשיבין:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' אם נמוחו טמאה פ"ה. עי' ש"ך ס' קפח ס"ק ח וזוק ועי' בהשגות הרמ"ה לנמל הגפס בשער הפריסה אות ג':

תוס' הרא"ש (המשך)

לר' מאיר אלא לרבנן מא"ל ה"מ למיפרך נמי לר' מאיר הניחא לרב יהודה אלא לר' יוחנן ולר' (מאיר) [ינאי] דמפרשי טעמא אחרינא לקמן לר' מאיר מא"ל: **הואיל ונאמר בו בריאה כאדם.** אע"ג דג"ש דיצירה ניתנה ודבריאה לא ניתנה זו היא שיבה זו היא ביאה והא תנא דבי ר' ישמעאל וליכא למימר ה"מ היכא דליכא דדמי ליה אבל היכא דאיכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן בדאמר בפ' כיסוי הדם דשאני התם משום שאי אפשר לקיים את שניהם דאי גמרינן שחיטה משחיטה הוי שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה ואי גמרינן שחיטה מטביחה לא הוי שמה שחיטה הלכך שבקינן

תוס' הרא"ש

ח) [מוספפת רפ"ד], **ט)** לקמן נד: ע. **ג)** [לעיל כא.] נדפס בלילו בשם רש"ל ולע"ד רבי יוחנן), **ד)** עיוזיבין נא. יומא כ: מכות יג: יבמות יח: מיר ה. סוריות ח: ממנות ד. ודף מה: בכורות לב. מולין פה., **ה)** [נלמה מיבות אלון משום ר' ישמעאל בריכים מיקוין], **ו)** [שבת סד.], **ז)** [לקמן נד:], **ח)** [לעיל כא.], **ט)** [ע"ל מן המלמה כל מיש המלה ואת מלן], **י)** [בראשית ב], **כ)** [שם], **ל)** [הארץ רש"ש], **מ)** [וע"ע מוס' יומא כ: ד"ה הנ"מ ומוס' ממנות ד. ד"ה מאי נ"מן],

תוס' הש"ס

מסורת הש"ס

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לכי אפנייה רחמנא רו'. כרבנן: דלא סגמר ממופנה מלד אחד. משום דמשיבין וכאן יש להשיב מה לאיש שכן מטמא מחייב כלקמיה: **לקולא.** דלא בעינן מופנה כולי האי: **לרבנן.** כיון דלמופנה מלד אחד למדין ומשיבין ולשאינו מופנה כל עיקר אמרינן דבריי הכל למדין ומשיבין מאי איכא בין מופנה מלד אחד לשאינה מופנה כל עיקר: **והכא מאי פירכא איכא.** כלומר והכא בג"ש דתני אחדאמ"ר מה תשובה איכא דקאמרת דיומא לך למיגמר מחיה דהוי מופנה משני לדדין משום דאין משיבין ולא גמר בריאה בריאה מתנין משום דמופנה מלד אחד הוא ומשיבין ומאי איכא לך לאוקומי: **שכן מטמא מחייב.** מקבל טומאה בחייו משכר או משאר טומאות דין הוא שהרי יולדו טמאה לידה תאמר בלו הלכך גבי דגים פרכינן ליה דמופנה מלד אחד הוא אבל גבי בהמה אע"ג דפירכא היא לא פרכינן לה הואיל ומופנה היא משני לדדין: **וכן אמר רבי חייא בו'.** אלדבר יהודה אמר שמואל קאי: **הר מי קמפלא.** מי מפלת נפל גדול בהר: **דמות אבן הוא דמפלא.** מתיבת בשר דמות אבן גוש בעצמה מיקרי ולא כתיבא ביה ילירה: **גוש.** כמו (איוב ז) גוש עפר: **הואיל ועיניהן.** של חיה ובהמה: **דומות לשל אדם.** שאור שבעין הוא עגול בבהמה כשל אדם אבל דדגים לאו עגול הוא: **והא גבי מומין אמר לה.** כלומר היכי אמרת דעין בהמה דומה לאדם והא גבי מומי הבכור קתני לה בבכורות (דף מ.) וגלגל עינו[ד] הוי מום ומדאסיב ליה מום נמצא שאין דרך בהמה להיות עיניה כאדם: **באוכמא.** שאור שבעין הוי עגול בבהמה כאדם והא דתני דהוי מום בגיריא מקום מושב כל העין לא הוי עגול בבהמה כאדם ואי הוי עגול הוי מום דכל בור של מושב העין קרוי גלגל כדאמרי' לקמן (דף כד:) ועמדתי בגלגל עיני של מת עד חומטי ומפני שהוא עגול כגלגל: **לפניהם.** לאפוקי דגים דעייניהם בצדיהם וכן נחש: **קריא וקיפופא.** עוף הלועק בגילה ופניו דומה לחתול ועיניו לפניו: **תסורי מיהסרא וכי קתני גרגיה דכרי ר"מ בבהמה וכיה והוא הדין לקריא וקיפופא.** דעייניו הולכו לפניו ואע"פ דפליגי רבנן עליה: **ודברי חכמים.** גרגיה לר"מ בשאר עופות דר"מ נמי מודה להו: **ופסיק.** בגיטתא: **ומאי שנא קריא וקיפופא.** דקאמר לרבנן דהוי ולד טפי משאר עופות אי משום דעייניהם הולכות לפניהם הרי היה ובהמה נמי דעייניהן הולכות לפניהם ופליגי רבנן: **לפסוק.** לחייב זקופין כאדם מה שאין כן בבהמה ובחיה: **למימרא דחיי.** הא לאותה לא מיתסרא אלא בחייה דאין איסור אחות אלא בחייה: **ובמינו.** כגון בהמה גמורה מתקיימת ובמינו הוא דמתקיים אבל איהו לא: **לידי גיחוך.** שחוק. בכל מחבורות הללו עסק ר' ירמיה להביא ר' זירא לידי שחוק ולא שחק דאסור לאדם שימלא פיו שחוק[ה] ור' זירא מתמיר עפי:

אף

וילפינן ממופנה משני צדדין. תימה ולשתוק מהפנאה דאדם דהשתא תנין לא מופנה כלל ובהמה מופנה אבל אחד ואין משיבין: **יוצר הרים.** ומופנה הוא דקתמר בסמוך: **ליתני** נחש. ואע"ג דקתני חיה ומחש בכלל חיה כדתניא (בראשית ג) והנחש היה ערום מכל חית השדה לאמר שנקללו רגליו לא מיקרי חיה אחש אלא חיה הרומשת ולא הוי בכלל חיה דמתניתין:

קריא וקיפופא. ג' מיני קיפוף יש הכוס והינשוף (ויקרא י"ד) מתרגמינן קריא וקיפופא והתנשמת נמי אמר בלוא טריפות (חולין דף סג.) זה בחות שבעופות ואמר אביי בחות שבעופות קיפוף ועוד קיפוף מין חיה דאמר בהרוחה (בכורות מ:) כל מיני חיה יפין לחלוס חוץ מן הקוף והקיפוף[ו]: **לאיתסורי באחותה.** לענין גופה לא בעי אם הבא עליה חייב הוא אלא אם הבא עליה אינו חייב אם אינו מתכוין לו אבל אם הבא עליה מתכוין לו חייב אם אינו מתכוין לו פטור: **הואיל** ובמינו מתקיים. אע"פ דדרש ג"ש דילירה בעי טעמא הואיל ובמינו מתקיים דאמר הר אמו טמאה לידה שנאמר [ז]כי הנה יוצר הרים ובורא רוח אמר ליה הר מי קא מפלת אבן היא דקא מפלת ההוא גוש איקרי אלא מעתה המפלת רוח תהא אמו טמאה לידה הואיל ונאמרה בו בריאה כאדם דכתיב [ח]ובורא רוח וכי תימא לא מופנה מדהוה ליה למכתב יוצר הרים ורוח וכתיב ובורא רוח ש"מ לאפנויי א"ל דנין דברי תורה מדברי תורה [ט]ואין דנין דברי תורה מדברי קבלה (אמר) רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן היינו טעמא דר"מ הואיל ועיניהם דומות כשל אדם אלא מעתה [א]המפלת דמות נחש תהא אמו טמאה לידה [ב]הואיל וגלגל עינו עגולה כשל אדם וכי תימא הכי נמי ליתני נחש אי תנא נחש הוה אמינא בנחש הוא דפליגי רבנן עליה דר"מ דלא כתיב ביה יצירה אבל בהמה וחיה לא פליגי דכתיבא ביה יצירה והא גבי מומין קתני לה [ג]בראת שגלגל עינו עגול כשל אדם לא קשיא הא באוכמא הא [ד]בציריא רבי יוחנן אמר היינו טעמא דר"מ הואיל ועיניהם הולכות לפניהם כשל אדם והרי עוף דאין עיניו הולכות לפניו וקאמר ר"מ דטמא אמר אביי [ה]בקריא וקיפופא ובשאר עופות לא מיתיבי ר' חנינא בן [ו](אנטיגנוס) אומר נראין דברי ר"מ בבהמה וחיה ודברי חכמים בעופות מאי עופות אילימא בקריא וקיפופא מ"ש בהמה וחיה דעייניהן הולכות לפניהן כשל אדם קריא וקיפופא נמי אלא פשיטא בשאר עופות מכלל דר"מ פליג בשאר עופות חסורי מיחסרא והכי קתני ר' חנינא בן [ז](אנטיגנוס) אומר נראין דברי ר"מ בבהמה וחיה והוא הדין לקריא וקיפופא ודברי חכמים בשאר עופות שאף ר"מ לא נחלק עמהם אלא בקריא וקיפופא אבל בשאר עופות מודי להו והתניא א"ר אלעזר בר' צדוק המפלת מין בהמה וחיה לדברי ר"מ ולד ולדברי חכמים אינו ולד ובעופות תיבדק למאן תיבדק לאו לדברי ר"מ דאמר קריא וקיפופא אין שאר עופות לא אמר רב אחא בריה דרב איקא לא תיבדק לרבנן דאמרי קריא וקיפופא אין שאר עופות לא ומ"ש קריא וקיפופא מבהמה וחיה הואיל ויש להן לסתות כאדם בעא מיניה רבי ירמיה מר' זירא לר"מ דאמר בהמה במעי אשה ולד מעליא הוא קבל בה אביה קידושין מהו למאי נפקא מינה לאיתסורי באחותה למימרא דחיי והאמר רב יהודה אמר רב לא אמרה ר"מ אלא הואיל ובמינו מתקיים אמר רב אחא בר יעקב עד כאן הביאו רבי ירמיה לר' זירא לידי [ח]גיחוך ולא גחיך גופא אמר רב יהודה אמר רב לא אמרה רבי מאיר אלא הואיל ובמינו מתקיים אמר רב ירמיה מדפתי

אף

בו מאדם ומתייש הוי כל אחד כתקנו. מיהו בירושלמי משמע דהוא עצמו חי דגרסינן התם רבנן מקשו על דר' מאיר הפילה דמות עורב עומד בראש דקל אומר לו בא חלדון בא יבם והדר קאמר מקשה לר' מאיר תיקשי לרבנן דאמר ר' יוחנן כולו אדם ופניו בהמה אינו ולד כולו בהמה ופניו אדם ולד כולו אדם ופניו בהמה עומד

חנה יוצר הרים ובורא רוח. ומופנה מדמצי למיכתב בורא רוח הרים: **ואין דנין דברי תורה מדברי קבלה.** וא"ת האמרתא לעיל דבתוספתא דשבשת חליף מקור מקור את מקורה הערה והנה מקור נפתח לבית דוד והיינו דברי תורה מדברי קבלה וי"ל דשאני הכא דמצי למילף דברי תורה מדברי תורה הלכך לא ילפינן מדברי קבלה: **ליתני נחש.**

ה) גלאה דל"ל אם יש להשיב כמו דפרכינן מה לאדם שכן מטמא כחיים הלכך לא אמרינן שבאתה לאחות וכו'.

מסורת הש"ס

ה) [מגיגה י: ס"ק ב:], ו) [לקמן כד:], ז) בכורות מ., ח) [ד) נגי' רבינו תנחומא בליסבה פי' מדוש הסוגב אם השמור ע' ערוך ערך לר ו'], ט) [גרסת הערוך בקליפ וקיפופא תרגום של הכוס והינשוף קליפ וקיפופא עיין בערך קליפ], ו) ס"פ גמליאל [וכ"פ כתוס' לעיל מ: ד"ה ואם], ז) ס"פ גמליאל, ח) [תרגום יונתן של לתקה שרה נחמה שרה ושל ויהי כמלתקה וסוה כמנחך. עיין ערך נחן], ט) [דתניא ראדם. רש"ל], י) [שם: עינו עגול כשל אדם], כ) [בכרות לא.], ל) [לפנינו איתא והקפוד ועי' פרש"י שם אמנם איתא כל מיני עופות יפין לחלוס חוץ מן קריא וקיפופא וכן הגי' בערוך ע"פ בערך קליפ ולע"ק],

תורה אור השלם

1. כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מַה שֶׁחוֹ עֹשֵׂה שַׁחַר עֵיפָה וְדֹרֵךְ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ יְיָ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שְׁמוֹ: עמוס ד יג

גליון הש"ס

גמ' בקריא וקיפופא. בויקלא ר"פ ואת הכוס ואת הטלף ואת הינשוף התרגום וקרייי ובליעוגא וקקיפופא:

מוסף רש"י

מדברי קבלה. עניינים וכמוהים (ב"ק ב:). **באוכמא.** שאור של עין הבהמה עגול כשל אדם (בכורות מ:). **בציריא.** כל בית מושב העין הלבן והסירכא קרי ליה, והוא ולפי מינו עגול כשל אדם (שם).

תוס' הרא"ש

מיצירה דבהמה דהוי מופנה מצד אחד אבל השתא אייתר ליה הפנאה דאדם למעוטי דלא תלמוד תנין כלל מהך גז"ש: **והא מאי פירכא איכא.** וא"ת אפילו אי ליכא פירכא נימא לרבנן נמי כמו לר' ישמעאל (לא) דשבקינן מופנה מצד אחד דילפינן מופנה משני צדדין. וי"ל דלר' ישמעאל הוא דאמרי' הכי משום דהפנאה של צד השני שלא לצורך הוא דלאו הכי אין משיבין הלכך לא באה אלא כדי לדחות מופנה מצד אחד אבל לרבנן דהפנאה של צד השני לצורך הוא כדי שלא נשיב אם יש להשיב ג) הלכך לא אמרינן מטמאה מחיים שבאתה לדחות מופנה מצד אחד: **מה לאדם שכן ממטא מחיים.** ותימה בהמה תוכיח דלא מטמאה מחיים וטמאה לידה וא"כ נילף תנין בג"ש מיצירה דבהמה וליכא למיפרך שמטמא מחיים. וי"ל דאיכא למיפרך מה לבהמה שכן מטמאה לאחר מיתה ותימה ונילף מעוף טהור וי"ל מה לעוף שכן מטמא בגדים אבית הבליעה. וקשה נילף מעוף טמא וי"ל דאיכא למיפרך מה לעוף טמא שכן עושין ממנו דבר המקבל טומאה כגון מהעצמות או מהעורות משא"כ בדגי הים כתהנן בפ' י"ד דמס' כלים כל שבים טהור: **דכתיב כי**

יח א מיי' פ"י מהלכות איסורי מיאה הלכה ז:
יט ב מיי' ס"ב מהלכות איסורי מזבח הלכה ב:

תוס' הרא"ש (המשך)

ותימה והא קתני חיה ונחש בכלל חיה כדאמר בסנהדרין (ובכל) [נאות כל נפש] החיה הרומשת לרבות הנחש וי"ל דלא הוי נחש בכלל חיה. והתם דריש לרבות את הנחש מחיה הרומשת על הארץ דמשמע דחיה שנעשית רומשת והיינו נחש שהלך בקומה זקופה ונעשה הולך על נחון אבל סתם חיה לא הוי נחש בכלל: **ליתני נחש.** פי' ליתני נחש לחודיה דאין לפרש ליתני נחש בהדי בהמה וחיה דא"כ היכי קאמר אי תנא נחש ה"א בנחש הוא דפליגי דא"כ בהמה וחיה דעוף למאן קתני לה אי לר' מאיר דהשתא נחש דלא כתיב ביה יצירה קאמר ר' דחוי ולד בהמה וחיה דעוף דכתיב בהו יצירה מיבעיא. מיהו קשה ליתני נחש בהדייהו ולא הוה מצי למיפרך מידי וי"ל דלא ניחא ליה למיתני נחש בהדיה חיה דלמא אתי למיטעי ולמימר דנחש לא הוי בכלל חיה. והתם דרשינן וכל חיה הרומשת זה נחש: **הא באומכא הא בציריא.** בירושלמי גרס בלגלי אדם עגולים בלגלגי בהמה אורוכין א"ר יוסי בר אבין באדם הלבן רבה על השחור ובהמה שחור רבה על הלבן: **קריא וקיפופא.** כוס וינשוף מתרגמינן קריא וקיפופא עוד יש קיפוף אחד בעופות ובפ' אלו טרפות תניא תנשמת זו בזואת שבעופות ואמר אביי בזואת שבעופות קיפוף שמו: **לאיתסורי באחותה.** הא דלא קאמר לענין גופה לחייב הבא עליה משום אשת איש או להתחייב ההורגה דמילתא דפשיטא היא דלא חיי כולי האי שתהא הואיה לביאה או לצאת מידי טרפה: **למימרא דחיה.** פרש"י דאין איסור אחות אשה אלא בחייה וקשה לפירושו דמצי לאוקומי בעיא דר' ירמיה לאסור חמותה ואליבא דמ"ד חמותו לאחר מיתה בשריפה וגם לכ"ע איסורא איכא הלכך נראה לפרש למימרא דחיי ונפיק מידי נפל דתפסי בה קידושין והא לא מצי למיבעי אם כדית ממנו מטמא באהל ועצם כשעורה אם מטמא דמילתא דפשיטא הוא כיון דאמר טמאה לידה טמא כמו נפל: **לא אמרה ר' מאיר אלא הואיל ובמינו מתקיים.** ותימה והא פירשנו לעיל שעמי מקרא דגמר יצירה יצירה וי"ל דמ"מ (ק"ו) צריך טעמא להתקיים דאפי' באדם בדבר שאין מתקיים לא חשיב לידה כדאמרינן כדי שינטל מן החי וימות. ותימה מאי קפריך לימא הא דקאמר הואיל ובמינו מתקיים היינו שמתקיים י"ב חדש אבל זה אינו מתקיים י"ב חדש אבל פחות מתקיים והוי כטריפה וי"ל דא"כ הר"ל למימר הואיל ובמינו חי אבל מדבקם מתקיים משמע דאין מתקיים כלל. ותימה לקמן דאמר גופו תייש ופניו אדם אדם הא לא מתקיים בשום מקום כה"ג וי"ל דמ"מ מה שיש